

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

Факультет економіки та екології моря

(повна назва підрозділу)

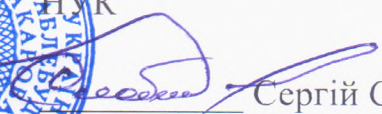
Кафедра економіки та цифрового бізнесу

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з
науково-педагогічної роботи
НУК

 Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

МІЖНАРОДНА ТОРГОВА ПОЛІТИКА
INTERNATIONAL TRADE POLICY

рівень вищої освіти _____ другий магістерський _____

перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

тип дисципліни _____ обов'язкова _____

обов'язкова/вибіркова

мова(и) викладання _____ українська _____

українська/англійська

Робоча програма навчальної дисципліни Міжнародна торгова політика
/ Internatiol trade policy

(зазначається повна назва навчальної дисципліни)

є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі(ей) знань
С Соціальні науки, журналістика та інформація

(шифр і назва)

Спеціальності (ей) Економіка та міжнародні економічні відносини
(за спеціалізацією СІ.01 - Економіка)

(шифр і назва)

освітня програма (ми) Міжнародна економіка

(зазначається повна назва освітніх програм)

«11» травня 2026 року. 15 с.

Розробник(и): Єфімова Г. В., д.е.н., професор НУК

Проект робочої програми навчальної дисципліни «МІЖНАРОДНА ТОРГОВА
ПОЛІТИКА» узгоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми «Міжнародна економіка»

Марущак С. М. к.е.н., доцент

Проект робочої програми навчальної дисципліни «МІЖНАРОДНА ТОРГОВА
ПОЛІТИКА» розглянуто на засіданні кафедри економічної політики та безпеки

Протокол № 5 від «11» травня 2026 р.

В.о.завідувач кафедри Корнієнко О.П д.е.н., доцент

Проект робочої програми навчальної дисципліни «МІЖНАРОДНА ТОРГОВА
ПОЛІТИКА» розглянуто Методичною радою факультету економіки моря

Протокол № 5 від «14» травня 2026 р.

Голова к.е.н., доц. Івата В. В.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «МІЖНАРОДНА ТОРГОВА
ПОЛІТИКА» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу к.т.н., проф. НУК Лабарткава А. В.

Робоча програма навчальної дисципліни «МІЖНАРОДНА ТОРГОВА
ПОЛІТИКА» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 5 від «27» травня, 2026 р.

Голова НМР НУК к.т.н., доц. Слободян С.О.

© НУК, 2026

© Єфімова Г. В., 2026

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	6
2. Мета вивчення навчальної дисципліни.....	7
3. Передумови для вивчення дисципліни	7
4. Очікувані результати навчання.....	7
5. Програма навчальної дисципліни.....	8
6. Засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування.....	11
7. Форми поточного та підсумкового контролю	12
8. Критерії оцінювання результатів навчання.....	12
9. Засоби навчання.....	14
10. Рекомендовані джерела інформації.....	14

Анотація

Міжнародна торгова політика – важливий напрям економічної науки, що вивчає механізми державного та наднаціонального регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах глобалізації та зростаючої взаємозалежності країн. Даний курс формує системне розуміння інструментів впливу держави на міжнародні торговельні потоки, структуру ринків та умови конкуренції.

Метою вивчення дисципліни є формування системи знань про принципи, інструменти та наслідки реалізації торговельної політики на національному та міжнародному рівнях, а також здатності аналізувати ефективність її застосування в сучасних умовах.

Модуль з національного рівня регулювання міжнародної торгівлі охоплює основні типи торговельної політики, тарифні та нетарифні методи регулювання, механізми торгової дискримінації, а також особливості розвитку митно-тарифного регулювання в Україні. Особлива увага приділяється аналізу впливу цих інструментів на економічний добробут, структуру виробництва та міжнародну конкурентоспроможність країни.

Модуль з наднаціонального рівня регулювання міжнародної торгівлі включає дослідження ролі міжнародних організацій у формуванні правил глобальної торгівлі, зокрема системи Світової організації торгівлі та інституцій ООН. Розглядаються принципи багатостороннього регулювання, механізми врегулювання торговельних спорів та координації торговельної політики держав у міжнародному середовищі.

Ключові слова: міжнародна торгівля; торговельна політика; тарифні інструменти; нетарифні бар'єри; протекціонізм; лібералізація торгівлі; торгова дискримінація; митно-тарифне регулювання; міжнародні економічні організації; глобальне регулювання торгівлі.

Abstract

International Trade Policy is an important field of economic science that studies the mechanisms of national and supranational regulation of foreign economic activity in the context of globalization and increasing interdependence among countries. The course provides a systematic understanding of the instruments through which governments influence international trade flows, market structures, and competitive conditions.

The aim of the course is to develop a system of knowledge about the principles, tools, and effects of trade policy implementation at both national and international levels, as well as the ability to analyze its effectiveness in modern conditions.

The module on the national level of international trade regulation covers the main types of trade policy, tariff and non-tariff instruments, mechanisms of trade discrimination, and the specific features of customs and tariff regulation development in Ukraine. Particular attention is paid to analyzing the impact of these instruments on economic welfare, production structure, and the international competitiveness of the country.

The module on the supranational level of international trade regulation includes

the study of the role of international organizations in shaping global trade rules, in particular the system of the World Trade Organization and the institutions of the United Nations. It examines the principles of multilateral regulation, mechanisms for resolving trade disputes, and coordination of national trade policies in the international environment.

Keywords: international trade; trade policy; tariff instruments; non-tariff barriers; protectionism; trade liberalization; trade discrimination; customs and tariff regulation; international economic organizations; global trade governance.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>С Соціальні науки,</u> <u>журналістика та</u> <u>інформація</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету http://www.nuos.edu.ua/ students/osvita/2226/	Спеціальність <u>Економіка та міжнародні</u> <u>економічні відносини (за</u> <u>спеціалізацією С1.01 -</u> <u>Економіка)</u> (код та найменування) Освітня програма <u>Міжнародна економіка</u> (найменування)	Семестр	
Індивідуальне науково- дослідне завдання (назва)		2-й	2-й
		Лекцій	
		30 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
Загальна кількість годин <u>120</u>		15 год.	8 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 1-й сем – 3 год.; самостійної роботи: 1-й сем – 5 год.	Освітній рівень: другий (магістерський)	Самостійна робота	
		75 год.	104 год.
		Вид контролю: екзамен	
		Форма контролю: комбінована	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Макроекономіка» є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей:

- здатність проводити дослідження на відповідному рівні;
- здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень;
- здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері;
- здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем;
- здатність демонструвати знання базових категорій, теорій, концепцій, технологій та методів у сфері міжнародної економіки.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є: Державне регулювання міжнародного бізнесу, Проблеми економічного розвитку, Міжнародна мікроекономіка і макроекономіка

(за винятком навчальних дисциплін I курсу I семестру)

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

- збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань;
- здатність до систематичного вивчення та аналізу науково-економічної інформації, нормативної бази, вітчизняного й закордонного досвіду щодо здійснення операцій міжнародної морської торгівлі;
- здатність до виявлення проблем реалізації міжнародних операцій та розробки управлінських рішень щодо їх розв'язання.

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Національний рівень регулювання міжнародної торгівлі

Тема 1. Основні типи торговельної політики

Сутність та цілі торговельної політики держави. Протекціонізм і вільна торгівля: переваги та недоліки. Інструменти реалізації різних типів політики. Еволюція торговельної політики в умовах глобалізації. Вплив торговельної політики на національну економіку. Сучасні тенденції та виклики торговельної політики.

[1] стор. 13-32, [2] стор. 6-25, [3] стор. 76-82

Тема 2. Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі

Економічна природа та функції митних тарифів. Види мит (адвалорні, специфічні, комбіновані). Вплив тарифів на ціни, споживання та виробництво. Ефекти тарифного захисту (фіскальний, захисний, перерозподільчий). Оптимальний тариф і його економічне обґрунтування. Наслідки тарифного регулювання для добробуту.

[1] стор. 26-32, [2] стор. 20-25, [3] стор. 56-64

Тема 3. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі

Сутність і класифікація нетарифних бар'єрів. Квоти, ліцензування, технічні стандарти. Антидемпінгові та компенсаційні заходи. Адміністративні та приховані обмеження. Вплив нетарифних інструментів на торгівлю. Роль нетарифного регулювання в сучасній економіці.

[1] стор. 34-41, [2] стор. 26-29, [3] стор. 65-68

Тема 4. Торгова дискримінація

Поняття та форми торгової дискримінації. Режим найбільшого сприяння та національний режим. Преференційні торговельні угоди. Митні союзи та зони вільної торгівлі. Ефекти торгової дискримінації (створення та відхилення торгівлі). Вплив дискримінаційної політики на міжнародні відносини.

[1] стор. 45-48, [3] стор. 83-90

Тема 5. Особливості розвитку митно-тарифного регулювання в Україні

Становлення системи митно-тарифного регулювання. Законодавча база та

інституційне забезпечення. Структура митного тарифу України. Гармонізація з нормами ЄС та міжнародними стандартами. Проблеми та виклики сучасної митної політики. Напрями вдосконалення митно-тарифного регулювання.

[1] стор. 214-231

Змістовий модуль 2. Наднаціональний рівень регулювання міжнародної торгівлі. Міжнародні організації з регулювання міжнародної торгівлі.

Тема 6. Регулювання міжнародної торгівлі в системі СОТ

Принципи функціонування Світової організації торгівлі. Основні угоди та інструменти регулювання. Механізм врегулювання торговельних спорів. Зобов'язання країн-членів. Лібералізація торгівлі та контроль обмежень. Роль СОТ у глобальній економіці.

[1] стор. 232-237

Тема 7. Регулювання міжнародної торгівлі в системі ООН

Роль ООН у міжнародному економічному співробітництві. Діяльність спеціалізованих органів (ЮНКТАД, ЮНСІТРАЛ тощо). Сприяння розвитку міжнародної торгівлі. Підтримка країн, що розвиваються. Формування міжнародних норм і стандартів. Сучасні виклики та ініціативи у сфері торгівлі.

[1] стор. 237-245

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	разом	у тому числі				разом	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Міжнародна мікроекономіка										
Тема 1. Основні типи торговельної політики	16	4	2	-	10	16	2	2	-	12
Тема 2. Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі	16	4	2	-	10	16	1	1	-	14
Тема 3. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі	16	4	2	-	10	16	1	1	-	14
Тема 4. Торгова дискримінація	16	4	1	-	11	16	1	1	-	14
Тема 5. Особливості розвитку митно-тарифного регулювання в Україні	14	4	1	-	9	14	1	1	-	12
Модульний контроль	12	-	2	-	10	12	-	-	-	12
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	90	20	10	-	60	90	6	6	-	78
Змістовий модуль 2. Міжнародна макроекономіка										
Тема 6. Регулювання міжнародної торгівлі в системі СОТ	10	6	2	-	2	10	1	1	-	8
Тема 7. Регулювання міжнародної торгівлі в системі ООН	8	4	1	-	3	8	1	1	-	6
Модульний контроль	12	-	2	-	10	12	-	-	-	12
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	30	10	5	-	15	30	2	2	-	26
Разом	120	30	15	-	75	120	8	8	-	104

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Основні типи торговельної політики	2	1
2.	Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі	2	1
3.	Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі	2	1
4.	Торгова дискримінація	1	1
5.	Особливості розвитку митно-тарифного регулювання в Україні	1	1
6.	Модульна контрольна робота 1	2	-
7.	Регулювання міжнародної торгівлі в системі СОТ	2	1
8.	Регулювання міжнародної торгівлі в системі ООН	1	1
9.	Модульна контрольна робота 2	2	-
...	<i>Разом</i>	15	8

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – *0,5 год/1 год. занять (1 година на 1 лекцію)*;
- підготовка до практичних занять (включає виконання аналітичних завдань) – *2-3 год/1 заняття*;
- підготовка до контрольних заходів – *(15-30) год. на 1 захід*.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекцій	10	15
2	Підготовка до практичних робіт і семінарів	25	35
3	Підготовка до модульного контролю (2×10 год.)	20	-
4	Виконання контрольної роботи	-	34
5	Підготовка до екзамену	20	20
...	<i>Разом</i>	75	104

6. Засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

1. На практичних роботах – аналітичні завдання
2. За змістові модулі – тести
2. За весь курс – екзамен у формі тестування

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки екзамену. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 80 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Питома вага заключного екзамену в загальній системі оцінок – **20 балів**. Право здавати заключний екзамен дається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок набирає не менше **60 балів**. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки екзамену.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
Аналітичні завдання	
9-10	Робота виконана у встановлений термін. Студент самостійно визначає тип ситуації та обирає адекватні методи аналізу. Демонструє глибоке розуміння комплексного підходу. Робить обґрунтовані висновки та аргументовано відстоює позицію. Звіт повністю відповідає встановленим вимогам
7-8	Робота виконана у встановлений термін. Студент загалом самостійно визначає тип ситуації та застосовує доцільні методи аналізу. Демонструє розуміння підходів до аналізу. Робить висновки та здатен їх аргументувати. Звіт відповідає вимогам з незначними недоліками
5-6	Робота виконана у встановлений термін. Студент проводить аналіз, користуючись запропонованим алгоритмом. Робить висновки та може висловити власну думку, але аргументація частково обмежена. Звіт загалом відповідає вимогам
3-4	Робота виконана з незначними порушеннями термінів або з частковою самостійністю. Аналіз здійснюється за спрощеним алгоритмом із помилками. Висновки поверхові, аргументація слабка. Звіт містить неточності
1-2	Робота виконана з порушенням термінів. Аналіз фрагментарний, із суттєвими помилками. Студент має труднощі з формулюванням висновків і не може їх обґрунтувати. Звіт не відповідає вимогам

0	Студент не демонструє вміння аналізувати ситуацію. Відсутні обґрунтовані висновки або робота не подана
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: 30 балів (7 робіт по 10 балів)	

Оцінка результатів виконання контрольної роботи (заочна форма навчання)

Кількість балів	Критерії оцінювання за бальною шкалою
17-20	Зміст роботи відповідає обраній темі; наявність чітко сформульованої проблеми; адекватність формулювання об'єкта, предмета, мети та задач дослідження; визначення ступеню розробленості проблеми дослідження; наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту; адекватність обраних методів предмету дослідження, грамотне використання методів (процедура, обробка, інтерпретація результатів); використання методів математичної статистики; відповідність висновків меті та завданням дослідження
13-16	Зміст роботи відповідає обраній темі; але має поверхневий аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку науковому керівнику з порушенням термінів виконання
9-12	Робота, оформлена за вимогами, які пред'являються до контрольних робіт, але має недостатньо критичний аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації.
5-8	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень і лише за допомогою викладача може виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
1-4	Робота не носить дослідницького характеру, не має аналізу і не відповідає вимогам, які пред'являються до контрольних робіт. У роботі немає висновків або вони носять декларативний характер.

Поточний модульний контроль у формі тестування

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	5	4,5	4	3,5	3	2,5	2	1,5	1	0,5
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: 10 балів (2 модульні контрольні роботи по 10 тестів по 0,5 балу)										
Форма контролю	Максимальна кількість балів									
	денне					заочне				
Виконання аналітичних завдань	7×10 б. = 70 б.					7×10 б. = 70 б.				
Поточний модульний контроль	2×10 б. = 20 б.					-				
Контрольна робота	-					20				
Екзамен	20					20				
Разом max	100					100				

Підсумковий контроль (екзамен) у формі тестування

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	20	18	16	14	12	10	8	6	4	2
<i>Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: 20 балів (20 тестів по 1 балу)</i>										

9. Засоби навчання

Методи навчання.

- лекції;
- практичні заняття;
- наочний метод – демонстрація презентацій;
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, складання рефератів);
- відеометод із застосуванням системи GoogleMeet при дистанційному навчанні;
- самостійна робота (розв'язання практичних завдань, написання есе).

Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- стандартизовані тести для модульного контролю;
- аналітичні звіти, реферати, есе для діагностики результатів самостійної роботи;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи для діагностики результатів виконання практичних завдань;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Технічні засоби навчання:

- мультимедіа-, проєкційна апаратура (проектори, екрани тощо);
- комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі;
- бібліотечні фонди (підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації, наукова та художня література, нотні партитури тощо);
- платформа GoogleClass.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Павленко І.І., Варяниченко О.В., Навроцька Н.А. Міжнародна торгівля та інвестиції. Київ: Центр учбової літератури. 2024. 256с.
2. Gandolfo, Giancarlo (2017) International Trade Theory and Policy. Springer Heidelberg New York Dordrecht London
3. Krugman, Paul R., Obstfeld, Maurice, Melitz, Marc (2019) International Trade: Theory and Policy, 11th Edition. Pearson

Допоміжна література

4. Міжнародна торгівля: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: К.О. Кузнєцова, В.В. Чорній, О.С. Ченуша. Електронні текстові дані. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 191 с.
5. Козюк, Віктор Основні етапи геоекономічної фрагментації [Текст] / Віктор Козюк, Вячеслав Коваленко // Світ фінансів. 2025. Вип. 4(85). С. 26-38.
6. Міжнародна торговельна діяльність: підручник / В. В. Рокоча, В. Г. Алькема, В. І. Терехов та ін. К.: ВНЗ «Університет економіки та права КРОК», 2018. 698с.
7. McLaren, John (2012) International Trade. Wiley. 352p.
8. Turban, Efraim; Whiteside, Judy; King, David; Outland, Jon (2017) Introduction to Electronic Commerce and Social Commerce. Springer Heidelberg New York Dordrecht London
- 9.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Міністерство освіти і науки України www.mon.gov.ua/
2. Верховна Рада України <http://portal.rada.gov.ua/>,
<http://www.zakon.rada.gov.ua/>
3. Світовий банк в Україні <http://www.worldbank.org.ua/>
4. COT: https://www.wto.org/english/tratop_e/tratop_e.htm
5. OECD: Statistic <http://www.oecd.org/statsportal><http://www.sourceoecd.org/content/html/portal/statistics/statistics.htm?comm=statisti0000&token=00499A737D390911051F C307BE53A1>
6. United Nations Statistics Division. <http://unstats.un.org/unsd/>
7. United Nations Conference on Trade and Development
<http://www.unctad.org/>
8. World Bank <http://www.worldbank.org>